

Sygn. akt I C 1926/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Asesor SR Sabina Ławniczak

Protokolant: Klaudia Cholewińska

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2019 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z powództwa **R. R. (1)**

przeciwko (...) **Państwowym spółce akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

1. zasądza od (...) Państwowych spółki akcyjnej w W. na rzecz R. R. (1) kwotę 15.268,23 zł (piętnaście tysięcy dwieście sześćdziesiąt osiem złotych i dwadzieścia trzy grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 16 listopada 2018 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od (...) Państwowych spółki akcyjnej w W. na rzecz R. R. (1) kwotę 4.364 zł (cztery tysiące trzysta sześćdziesiąt cztery złote) kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1926/18

UZASADNIENIE

W dniu 8 lipca 2018 roku powódka R. R. (1) wniosła do tutejszego Sądu Rejonowego pozew przeciwko (...) Państwowym s.a. w W. o zapłatę kwoty 15.268,23 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 18 stycznia 2011 roku oraz o zwrot kosztów procesu. Wskazała, że przed Sądem Rejonowym w Zgierzu toczyły się przeciwko niej trzy postępowania w sprawach I C 1215/12, I C 86/12 i I C 166/12 o zapłatę zaległości czynszowych w związku ze wstąpieniem przez powódkę w stosunek najmu lokalu nr (...) przy ul. (...) w Z.. Jak wynika z uzasadnienia pozwu, powódka od 1994 roku nie mieszkała w tym mieszkaniu, nie miała więc możliwości odbierania korespondencji. O istnieniu zadłużenia powódka dowiedziała się po latach, na skutek złożenia przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji. (...) s.a. działało w ocenie powódki podstępnie i groziło jej poważnymi sankcjami finansowymi. Wskutek tych gróźb powódka zawarła ugodę z (...) s.a. w dniu 16 sierpnia 2011 roku, od której następnie się uchyliła, albowiem sprawy prowadzone przeciwko niej przed sądem wygrała. (pozew – k. 3-5)

W odpowiedzi na pozew pozwana spółka wносиła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu. Wskazała, że ugoda – mimo kausalnego charakteru – może zachować swoją ważność, nawet jeśli stosunek prawny będący jej przedmiotem w rzeczywistości nie istniał. Jeśli bowiem strony mają wątpliwości co do istnienia stosunku prawnego i właśnie po to zawarły ugodę, aby tę niejasność usunąć, będą związane na przyszłość ustaleniami zawartymi w ugodzie, bez możliwości powoływania się na pierwotny stan prawny. W ocenie (...) s.a. w chwili zawarcia ugody pierwotne roszczenia (...) s.a. w stosunku do powódki przestały istnieć. Zamiast nich pojawiły się w obrocie prawnym roszczenia z ugody. W dniu wykonania przez powódkę ugody, zobowiązania z pierwotnego stosunku prawnego objętego ugodą wygasły i nie ma obecnie podstaw do ich zwrotu. W ocenie strony pozwanej złożone przez powódkę oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia woli jest nieskuteczne. Nie można uznać

ugody za zawartą pod wpływem błędu lub groźby, zwłaszcza że powódka przy zawieraniu ugody była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika. Pozwana spółka podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia odsetkowego. (odpowiedź na pozew – k. 47-49)

Na ostatnim terminie rozprawy strony pozostały zasadniczo przy swoich dotychczasowych stanowiskach procesowych, z tym że powódka pozostawiła kwestię przedawnienia roszczenia odsetkowego do uznania Sądu. Na wypadek oddalenia powództwa powódka wносиła o nieobciążanie jej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu. (protokół elektroniczny – k. 67 od 00:17:43 do 00:36:49)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 lutego 2004 roku (...) s.a. złożyła w tutejszym Sądzie Rejonowym pozew w postępowaniu upominawczym przeciwko S. O., M. O. oraz R. R. (1) o zapłatę kwoty 5.626,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazano, że pozwani zajmują lokal mieszkalny stanowiący własność powoda. Zadłużenie z tego tytułu wynosi od marca 2003 roku do 31 grudnia 2003 roku 5.424,23 zł, skapitalizowane odsetki na datę wytoczenia powództwa – 201,93 zł. Pozew został zarejestrowany jako sprawa VI Nc 213/04. W dniu 10 marca 2004 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu VI Wydział Grodzki wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, któremu postanowieniem z 29 lipca 2004 roku nadał klauzulę wykonalności. Przesyłka zawierająca odpis pozwu i nakazu zapłaty została doręczona R. R. (1) na adres wskazany w pozwie, została ona odebrana przez jednego z braci R. R. (1). W dniu 28 stycznia 2011 roku R. R. (2), reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, złożyła zażalenie na postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności, argumentując, że nakaz zapłaty nigdy nie został jej prawidłowo doręczony, albowiem w dacie doręczenia zamieszkiwała gdzieindziej. Postanowieniem z 18 maja 2011 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powyższe zażalenie. W dniu 15 czerwca 2011 roku R. R. (1) wносиła o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty z 10 marca 2004 roku. W sprzeciwie od nakazu zapłaty wskazała, że w przedmiotowym lokalu nie zamieszkiwała od 1993 roku. Nigdy nie nawiązała umowy najmu z powodową spółką, co wskazuje na bezzasadność roszczeń kierowanych pod adresem R. R. (1). Postanowieniem z 9 sierpnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu umorzył postępowanie wywołane wnioskiem R. R. (1) o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, przyjął sprzeciw jako wniesiony w terminie i wpisał sprawę do repertorium C pod numerem 1215/12. Przesłuchany w charakterze świadka T. R. wskazał, że R. R. (1) wyprowadziła się z mieszkania położonego w Z. przy ul. (...) w noc poślubną, która miała miejsce w sierpniu 1992 roku. Od tego czasu nigdy nie powróciła do tego lokalu. Wyrokiem z 29 listopada 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu oddalił powództwo. Uzasadnienie nie zostało sporządzone. (pozew – k. 2-3 załączonych akt I C 1215/12, nakaz zapłaty – k. 22 załączonych akt I C 1215/12, zwrotne potwierdzenie odbioru – k. 25 załączonych akt I C 1215/12, zażalenie – k. 29-31 załączonych akt I C 1215/12, postanowienie -k. 45 załączonych akt I C 1215/12, wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu – k. 65-67 załączonych akt I C 1215/12, sprzeciw – k. 68-72 załączonych akt I C 1215/12, postanowienie – k. 106 załączonych akt I C 1215/12, protokół rozprawy – k. 147-150 załączonych akt I C 1215/12, wyrok – k. 152 załączonych akt I C 1215/12)

W dniu 7 lipca 2004 roku (...) s.a. złożył w tutejszym Sądzie Rejonowym pozew w postępowaniu upominawczym przeciwko S. O., M. O. oraz R. R. (1) o zapłatę kwoty 2.959,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazano, że pozwani zajmują lokal mieszkalny stanowiący własność powoda. Zadłużenie z tego tytułu wynosi od 1 stycznia 2004 roku do 31 maja 2004 roku 2.894,35 zł, skapitalizowane odsetki na datę wytoczenia powództwa – 65,28 zł. Pozew został zarejestrowany jako sprawa VI Nc 2758/04. W dniu 4 marca 2004 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu VI Wydział Grodzki wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, któremu postanowieniem z 15 kwietnia 2004 roku nadał klauzulę wykonalności. Przesyłka zawierająca odpis pozwu i nakazu zapłaty została doręczona R. R. (1) na adres wskazany w pozwie, została ona odebrana przez jednego z braci R. R. (1). W dniu 31 stycznia 2011 roku R. R. (2), reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, złożyła zażalenie na postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności, argumentując, że nakaz zapłaty nigdy nie został jej prawidłowo doręczony, albowiem w dacie doręczenia zamieszkiwała gdzieindziej. Postanowieniem z 20 maja 2011 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powyższe zażalenie. W dniu 11 sierpnia 2011 roku R. R. (1) wносиła o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty z 4 marca 2004 roku. W sprzeciwie od nakazu zapłaty wskazała, że w przedmiotowym lokalu nie zamieszkiwała od 1993 roku. Nigdy nie nawiązała umowy najmu z powodową spółką,

co wskazuje na bezzasadność roszczeń kierowanych pod adresem R. R. (1). Postanowieniem z 17 listopada 2011 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu umorzył postępowanie wywołane wnioskiem R. R. (1) o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, przyjął sprzeciw jako wniesiony w terminie i wpisał sprawę do repertorium C pod numerem 166/12. Przesłuchany w charakterze świadka T. R. wskazał, że R. R. (1) wyprowadziła się z mieszkania położonego w Z. przy ul. (...) w noc poślubną, która miała miejsce w sierpniu 1992 roku. Od tego czasu nigdy nie powróciła do tego lokalu. Wyrokiem z 31 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu oddalił powództwo. Ze sporządzonego uzasadnienia wynika, że u podstaw decyzji Sądu o oddaleniu powództwa legło ustalenie, że (...) s.a. nie udowodniło, aby R. R. (1) w okresie objętym pozwem zamieszkiwała w spornym lokalu. Sąd wskazał ponadto, że skoro strony zawarły ugodę, z której pozwana się wywiązała, popieranie powództwa co do niej było chybione. (...) s.a. wniosło apelację od wyroku, zarzucając m.in. naruszenie art. 65 k.c. i 82 k.c. poprzez oparcie wyroku na wadliwej ocenie zebranego materiału dowodowego poprzez błędne ustalenie, że zawarta przez pozwaną z powódką R. R. (1) uгода co do spłaty zadłużenia nie stanowi dowodu na zamieszkiwanie pozwanej w lokalu przy ul. (...) w Z.. Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 28 sierpnia 2012 roku oddalił apelację. (pозew – k. 2-3 załączonych akt I C 166/12, nakaz zapłaty – k. 37 załączonych akt I C 166/12, zwrotne potwierdzenie odbioru – k. 40 załączonych akt I C 166/12, zażalenie – k. 43-45 załączonych akt I C 166/12, postanowienie -k. 60 załączonych akt I C 166/12, wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu – k. 79-81 załączonych akt I C 166/12, sprzeciw – k. 82-86 załączonych akt I C 166/12, postanowienie – k. 106 załączonych akt I C 166/12, protokół rozprawy – k. 109-113 załączonych akt I C 166/12, wyrok – k. 130 załączonych akt I C 166/12, uzasadnienie -k. 142-145 załączonych akt I C 166/12, wyrok – k. 161 załączonych akt I C 166/12)

W dniu 29 września 2005 roku (...) s.a. złożył w tutejszym Sądzie Rejonowym pozew w postępowaniu upominawczym przeciwko S. O., M. O. oraz R. R. (1) o zapłatę kwoty 6.318,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazano, że pozwani zajmują lokal mieszkalny stanowiący własność powoda. Zadłużenie z tego tytułu od grudnia 2004 roku do 31 sierpnia 2005 roku wyniosło 5.785,65 zł, skapitalizowane odsetki na datę wytoczenia powództwa – 532,59 zł. Pozew został zarejestrowany jako sprawa VI Nc 1721/05. W dniu 15 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu VI Wydział Grodzki wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, któremu postanowieniem z 21 marca 2006 roku nadał klauzulę wykonalności. Przesyłka zawierająca odpis pozwu i nakazu zapłaty została doręczona R. R. (1) na adres wskazany w pozwie, została ona odebrana przez jednego z braci R. R. (1). W dniu 28 stycznia 2011 roku R. R. (2), reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, złożyła zażalenie na postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności, argumentując, że nakaz zapłaty nigdy nie został jej prawidłowo doręczony, albowiem w dacie doręczenia zamieszkiwała gdzieindziej. Postanowieniem z 19 maja 2011 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powyższe zażalenie. W dniu 2 czerwca 2011 roku R. R. (1) wносиła o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty z 15 listopada 2005 roku. W sprzeciwie od nakazu zapłaty wskazała, że w przedmiotowym lokalu nie zamieszkiwała od 1993 roku. Nigdy nie nawiązała umowy najmu z powodową spółką, co wskazuje na bezzasadność roszczeń kierowanych pod adresem R. R. (1). Postanowieniem z 9 września 2011 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu umorzył postępowanie wywołane wnioskiem R. R. (1) o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, przyjął sprzeciw jako wniesiony w terminie i wpisał sprawę do repertorium C pod numerem 86/12. Przesłuchany w charakterze świadka T. R. wskazał, że R. R. (1) wyprowadziła się z mieszkania położonego w Z. przy ul. (...) w noc poślubną, która miała miejsce w sierpniu 1992 roku. Od tego czasu nigdy nie powróciła do tego lokalu. Wyrokiem z 31 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu oddalił powództwo. Ze sporządzonego uzasadnienia wynika, że u podstaw decyzji Sądu o oddaleniu powództwa legło ustalenie, że (...) s.a. nie udowodniło, aby R. R. (1) w okresie objętym pozwem zamieszkiwała w spornym lokalu. Sąd wskazał ponadto, że skoro strony zawarły ugodę, z której pozwana się wywiązała, popieranie powództwa co do niej było chybione. (...) s.a. wniosło apelację od wyroku, zarzucając m.in. naruszenie art. 65 k.c. i 82 k.c. poprzez oparcie wyroku na wadliwej ocenie zebranego materiału dowodowego poprzez błędne ustalenie, że zawarta przez pozwaną z powódką R. R. (1) uгода co do spłaty zadłużenia nie stanowi dowodu na zamieszkiwanie pozwanej w lokalu przy ul. (...) w Z.. Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 28 sierpnia 2012 roku oddalił apelację. (pозew – k. 2-4 załączonych akt I C 86/12, nakaz zapłaty – k. 26 załączonych akt I C 86/12, zwrotne potwierdzenie odbioru – k. 29 załączonych akt I C 86/12, zażalenie – k. 34-36 załączonych akt I C 86/12, postanowienie -k. 50 załączonych akt I C 86/12, wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu – k. 71-73 załączonych akt I C 86/12, sprzeciw – k. 74-79 załączonych akt I C 86/12, postanowienie – k. 84-85 załączonych akt I C 86/12, protokół rozprawy – k. 96-98 załączonych akt I

C 86/12, wyrok – k. 105 załączonych akt I C 86/12, uzasadnienie -k. 117-120 załączonych akt I C 86/12, wyrok – k. 153 załączonych akt I C 86/12)

O istnieniu zadłużenia wynikającego z prawomocnych nakazów zapłaty powódka R. R. (1) dowiedziała się z początkiem 2011 roku ze skierowanego do niej przedegzekucyjnego wezwania do zapłaty. W wezwaniu wskazano, że łączne zadłużenie wynikające z nakazów zapłaty wydanych w sprawach VI Nc 213/04, VI Nc 2758/04 i VI Nc 1721/05 wynosi 26.392,43 zł. Równocześnie z wezwaniem do zapłaty R. R. (1) otrzymała sporządzoną przez wierzyciela informację o konsekwencjach wpisania do Krajowego Rejestru Długów. Wynikało z niej, że wpisanie konsumenta do Krajowego Rejestru Długów skutkuje niemożnością zakupu telefonu komórkowego, stacjonarnego oraz podłączenia do Internetu, niemożnością korzystania z usług telewizji kablowej i satelitarnej, niemożnością uzyskania zakupu na raty oraz kredytu, a także wypowiedzeniem przez przedsiębiorców zawartych umów. (wezwanie wraz z załącznikami – k. 37-40, informacja – k. 41)

W chwili otrzymania wezwania R. R. (1) pracowała na kierowniczym stanowisku w firmie. Kwota zadłużenia była dla niej bardzo wysoka. Obawiała się zajęcia wynagrodzenia za pracę, które odbierałaby jako wstydlive. Oznaczałoby to dla niej w pracy utratę wiarygodności. Wskutek otrzymanego wezwania do zapłaty R. R. (1) popadła w panikę. Powódka nigdy wcześniej nie była stroną postępowania sądowego. Wydawało jej się, że skoro wydano przeciwko niej trzy prawomocne nakazy zapłaty, musi zapłacić wynikającą z nich kwotę. Powódka w 2011 roku miała na utrzymaniu dwójkę małoletnich dzieci. Mąż powódki nie pracował. W tym okresie powódka wraz z mężem budowali dom. Liczyła się z koniecznością zaciągania kredytów. Utrata zdolności kredytowej byłaby dla powódki poważnym problemem. (dowód z przesłuchania powódki w charakterze strony – protokół elektroniczny z k. 67 od (...):27 do 00:17:43 w związku z wyjaśnieniami informacyjnymi powódki – protokół elektroniczny z k. 44 od 00:02:19 do 00:36:36)

Po otrzymaniu wezwań do zapłaty powódka skontaktowała się z adw. M. J.. Radził on jej, aby nie podpisywała żadnej ugody i zapowiadał, że będzie dążył do uzyskania wyroku oddalającego powództwo (...) s.a. przeciwko pozwanej. W trakcie rozmów z mocodawczynią pełnomocnik wspominał jednak, że nie jest w stanie zagwarantować klientce wygrania sprawy sądowej. Pełnomocnik radził R. R. (1), aby się nie poddawać. (dowód z przesłuchania powódki w charakterze strony – protokół elektroniczny z k. 67 od (...):27 do 00:17:43 w związku z wyjaśnieniami informacyjnymi powódki – protokół elektroniczny z k. 44 od 00:02:19 do 00:36:36)

R. R. (1) – z uwagi na wysokość zadłużenia, obawę przed prowadzeniem postępowania egzekucyjnego i związanymi z tym konsekwencjami, a także fakt, że czynności zmierzające do uchylenia obowiązku zapłaty nie przynosiły rezultatów – zdecydowała się na pertraktacje ugodowe z (...) s.a. Ich prowadzenie zleciła swojemu pełnomocnikowi. W toku rozmów ugodowych strony wynegocjowały, że R. R. (1) na korzystnych dla (...) s.a. warunkach spłaci zadłużenie, w zamian za co (...) s.a. zrzeknie się roszczeń odsetkowych. (dowód z przesłuchania powódki w charakterze strony – protokół elektroniczny z k. 67 od (...):27 do 00:17:43 w związku z wyjaśnieniami informacyjnymi powódki – protokół elektroniczny z k. 44 od 00:02:19 do 00:36:36)

W dniu 16 sierpnia 2011 roku (...) s.a. w W. oraz R. R. (1), reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika – adw. M. J., zawarli ugodę nr 145 – w/2011. W § 1 ugody strony zgodnie ustaliły, że zadłużenie dłużniczki R. R. (1) względem wierzyciela wynosiło 27.477,03 zł. Składały się na nie następujące kwoty: (1) wynikające z nakazu zapłaty w sprawie VI Nc 213/04 należność główna – 5.625,16 zł, odsetki ustawowe na dzień podpisania ugody – 5.154,30 zł, koszty procesu – 112,60 zł, koszty nadania klauzuli wykonalności – 66 zł, (2) wynikające z nakazu zapłaty w sprawie VI Nc 2758/04 należność główna – 2.959,63 zł, odsetki ustawowe na dzień podpisania ugody – 2.571,40 zł, koszty procesu – 59,20 zł, (3) wynikające z nakazu zapłaty w sprawie VI Nc 1721/05 należność główna – 6.318,24 zł, odsetki ustawowe na dzień podpisania ugody – 4.483,10 zł, koszty procesu – 126,40 zł. Dłużnik oświadczył, że uznaje powyższy dług. W § 2 ugody dłużnik oświadczył, że tytułem zapłaty wierzycielowi określił w § 1 ugody zapłaci wierzycielowi kwotę 15.268,23 zł w terminie 3 dni od zawarcia ugody. Wpłata miała nastąpić na wskazany numer rachunku bankowego. W § 4 ugody wierzyciel oświadczył, że w przypadku dokonania przez dłużnika zapłaty kwoty 15.268,23 zł we wskazanym terminie odstąpi od egzekucji odsetek ustawowych naliczonych do dnia zawarcia ugody. Dłużnik oświadczył, że powyższe zwolnienie przyjmuje. Zgodnie z § 5 ugody w przypadku nie wywiązania

się przez dłużnika z obowiązku zapłaty dłużnik będzie obowiązany do spłaty całej kwoty. W przypadku uchybienia terminowi płatności ugoda traci moc, a dług zostanie skierowany do komornika sądowego lub firmy windykacyjnej celem wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub postępowania windykacyjnego. (ugoda – k. 11-12)

R. R. (1) wywiązała się z ugody i we wskazanym w niej terminie wpłaciła na rzecz pozwanego (...) s.a. w W. kwotę 15.268,23 zł. W późniejszym okresie w rozmowie telefonicznej z pracownikiem spółki ustaliła, że (...) s.a. w chwili zawarcia ugody miało wiedzę o tym, że nie zamieszkiwała ona w przedmiotowym lokalu. R. R. (1) poczuła się oszukana. (dowód z przesłuchania powódki w charakterze strony – protokół elektroniczny z k. 67 od (...):27 do 00:17:43 w związku z wyjaśnieniami informacyjnymi powódki – protokół elektroniczny z k. 44 od 00:02:19 do 00:36:36)

W piśmie datowanym na dzień 18 stycznia 2011 roku R. R. (1) oświadczyła, że uchyła się od skutków wadliwego oświadczenia woli. Wskazała na poczynione ustalenie, że (...) s.a. posiadało wiedzę o tym, kiedy opuściła lokal przy ul. (...) w Z.. Jak wskazała powódka w treści pisma, działania (...) s.a. były ukierunkowane na wymuszenie zapłacenia nienależnych pieniędzy wobec faktu, że egzekucje kierowane przeciwko osobom faktycznie zamieszkującym lokal okazały się bezskuteczne. Oświadczenie zostało doręczone (...) s.a. w dniu 2 lutego 2012 roku. (oświadczenie – k. 6, potwierdzenie odbioru – k. 7-8)

Powyższy stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami. Został on ustalony w oparciu o powołane dowody, które zostały uznane w całości za wiarygodne.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie niemalże w całości.

Podstawy prawnej dochodzonego roszczenia upatrywać należy w przepisach art. 405 k.c. i nast. Nienależne świadczenie jest w ujęciu kodeksu cywilnego jednym z wypadków bezpodstawnego wzbogacenia. Świadczenie jest nienależne w sytuacjach określonych w art. 410 § 2 k.c., w tym także, jeżeli odpadła jego podstawa. Odpadnięcie podstawy prawnej świadczenia (condictio causa finita) zachodzi w sytuacji, gdy w chwili świadczenia jego prawna podstawa istniała, natomiast już po spełnieniu odpadła. Typowym wypadkiem będzie zapłata na podstawie wykonanego, lecz nieprawomocnego wyroku zmienionego potem przez wyższą instancję (por. np. wyr. SN z 24.9.1966 r., III PZP 30/66, OSN 1967, Nr 7-8, poz. 127 i uchw. SN z 24.3.1967 r., III PZP 42/66, OSN 1967, Nr 7-8, poz. 124, wyr. SN z 23.5.2003 r., III CKN 1211/00, L. oraz wyr. SN z 4.4.2008 r., I PK 247/07, OSNP 2009, Nr 17-18, poz. 233).

Roszczenie o zwrot takiego świadczenia (kondykcja z art. 410 k.c.) powstaje jedynie w wypadku ostatecznego i trwałego odpadnięcia podstawy prawnej, a nie powstaje w razie przejściowego jej odpadnięcia. W przypadku spełnienia świadczenia na podstawie orzeczenia sądowego, nieprawomocnego lub prawomocnego, następnie uchylonego, nie dochodzi do powstania roszczenia, jeżeli sprawa jest nadal w toku. Dopiero prawomocne zakończenie sprawy i oddalenie powództwa oznacza odpadnięcie podstawy wzbogacenia wobec braku tytułu prawnego wzbogacenia.

W niniejszej sprawie powódka R. R. (1) świadczyła na rzecz (...) s.a. kwotę 15.268,23 zł z tytułu zaległości w opłatach czynszowych i eksploatacyjnych za rzekomo zajmowany przez siebie lokal przy ul. (...). W kontekście odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia wyjaśnienia wymaga znaczenie ugody, którą strony zawarły w dniu 16 sierpnia 2011 roku.

W doktrynie prawa przyjmuje się, że ugoda jest instytucją prawną, która umożliwia stronom kompromisowe rozwiązanie sporu, bez konieczności angażowania osób trzecich oraz inicjowania procedur sądowych. Istotą ugody jest czynienie sobie wzajemnych ustępstw w zakresie oczekiwanych rezultatów określonego stosunku prawnego (Z. Gawlik, w: A. Kidyba, Komentarz KC, t. 3, Część szczególna, 2010, art. 917, pkt 1–4). **Ugoda może być zawarta wtedy, gdy istnieje spór lub przynajmniej wątpliwość co do wiążących strony relacji prawnych.** Zasadniczo ugoda nie tworzy nowego stosunku, lecz precyzuje bądź zmienia istniejący. Odmienny skutek wywiera ugoda z elementami odnowienia – art. 506 § 1 KC (J. Jezioro, w: E. Gniewek, P. Machnikowski, Komentarz KC, 2017, art. 917, Nb 1). Do skutecznego zawarcia ugody wymagana jest wzajemność czynienia sobie ustępstw, przy

czym nie muszą one być obiektywnie równe, zwłaszcza w płaszczyźnie ekonomicznej. Pojęcie ustępstwa oznacza rezygnację z uprzednio zajmowanego stanowiska w materii istniejącego między stronami stosunku prawnego (Z. R., J. L., Zobowiązania, s. 381–382). Ustępstwa mogą mieć charakter stricte subiektywny (E. Skowrońska-Bocian, M. Warciński, w: K. Pietrzykowski, Komentarz KC, t. 2, 2015, s. 908). Ustępstwo tylko jednej strony stosunku prawnego nie stanowi ugody (L. Stecki, w: J. Winiarz, Komentarz KC, t. 2, 1989, s. 852; Z. Radwański, w: SPC, t. 3, cz. 2, 1976, s. 1073). Ugoda jest porozumieniem (umową), które modyfikuje treść określonego stosunku prawnego. Jest to umowa konsensualna, zobowiązująca, odpłatna i wzajemna, przy czym za dominujący uznać należy pogląd o jej kauzalności (M. Pyziak-Szafnicka, w: SPP, t. 8, 2011, s. 993 i n.; R. Morek, w: K. Osajda, Komentarz KC, Legalis 2018, art. 917, Nt 1). Ugodę zalicza się do katalogu umów następczych, ustalających, które zmierzają do przypisania spornemu stosunkowi cech pewności (por. D. Dulęba, Ugoda, s. 14).

Orzecznictwo natomiast konsekwentnie stoi na stanowisku, że ugoda nie może natomiast kreować nowego stosunku prawnego między stronami (por. wyrok SN z 4 lutego 2004 roku, sygn. akt I CK 178/03, Legalis 63713, wyrok SA w Białymstoku, sygn. akt I ACa 623/16).

Analiza ugody zawartej pomiędzy stronami niniejszego postępowania w dniu 16 sierpnia 2011 roku potwierdza jej kauzalny charakter. Strony w ugodzie odwołały się bowiem do zobowiązania pozwanej wynikającego z trzech prawomocnych nakazów zapłaty w sprawach VI Nc 172/05, VI Nc 2758/04 i VI Nc 213/04. Z ugody wcale nie wynika, aby celem przyświecającym stronom przy jej zawarciu było uchylenie niepewności co do istnienia lub treści łączącego ich stosunku prawnego. Stosunek ten był bowiem jasno określony w rzeczonych nakazach zapłaty. Strony w ugodzie dążyły raczej do zapewnienia wykonania tego stosunku prawnego. (...) s.a. w zamian za przyrzeczenie przez R. R. (1), że wynikająca z nakazów kwota należności głównej wraz z kosztami zostanie uregulowana w ciągu 3 dni od zawarcia ugody, zrzekło się roszczenia o zapłatę odsetek od powyższej należności głównej. W tym miejscu na podkreślenie zasługuje fakt, że R. R. (1) w ugodzie nie potwierdziła ani tego, że w spornym okresie zamieszkiwała w mieszkaniu przy ul. (...) w Z., ani też wysokości zaległości w opłatach czynszowych i eksploatacyjnych za powyższy lokal. Uznała jedynie, że zostały przeciwko niej wydane trzy nakazy zapłaty, z których wynika zobowiązanie do zapłaty kwot pieniężnych szczegółowo określonych w ugodzie.

W ocenie Sądu kauzalny charakter ugody powoduje, że wskutek utraty mocy przez powyższe nakazy zapłaty i prawomocnego oddalenia powództwa odpadła podstawa prawna świadczenia. Zdaniem Sądu ugoda zawarta w dniu 16 sierpnia 2011 roku nie tworzyła pomiędzy stronami nowego stosunku prawnego, lecz nawiązywała do istniejącego stosunku prawnego, który został potwierdzony – prawomocnymi w dacie zawarcia ugody – nakazami zapłaty.

Na uwagę zasługuje fakt, że w podobnym stanie faktycznym Sąd Najwyższy w wyroku wydanym w dniu 3 lutego 2006 roku w sprawie II PK 158/05 uznał, że przywrócenie pracownika do pracy prawomocnym wyrokiem sądu powoduje, że odpada podstawa prawna odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy, do wypłaty której pracodawca zobowiązał się w ugodzie pozasądowej. Sąd Rejonowy orzekający w niniejszej sprawie w całej rozciągłości podziela stanowisko wyrażone w uzasadnieniu powyższego wyroku, że ugoda oraz uznanie długu stanowią typowe czynności prawne przyczynowe, a nie abstrakcyjne. Dłużnik w ugodzie może uznać dług właśnie dlatego, że on istnieje. Oświadczenie o uznaniu długu nieistniejącego nie kreuje w ocenie Sądu nowego zobowiązania. Uznanie długu, czy to właściwe, czy niewłaściwe ma bowiem tylko takie znaczenie, że stanowi oświadczenie wiedzy dłużnika o istnieniu długu.

Wbrew stanowisku forsowanemu przez stronę powodową dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miał znaczenia fakt złożenia przez powódkę R. R. (1) oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o zawarciu ugody jako złożonego pod wpływem błędu lub groźby. Stosownie do treści art. 84 § 1 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Z uwagi na specyfikę ugody, którą strony zawierają właśnie po to, aby uchylić niepewność co do kształtu łączącego ich stosunku prawnego, art. 918 k.c. wprowadza istotne

modyfikacje dotyczące uchylenia się od skutków prawnych zawartej ugody. Stosownie do § 1 powołanego przepisu uchylenie się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność nie byłyby powstały, gdyby w chwili zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy. Zgodnie z § 2 nie można uchylić się od skutków prawnych ugody z powodu odnalezienia dowodów co do roszczeń, których ugoda dotyczy, chyba że została zawarta w złej wierze.

R. R. (1) oraz (...) s.a. w chwili zawierania ugody uważały za niewątpliwe, że powódka R. R. (1) jest zobowiązana do zapłaty kwoty wskazanych w nakazach zapłaty wraz z odsetkami oraz kosztami procesu. Błąd oznacza mylne wyobrażenie człowieka o rzeczywistości. W ocenie Sądu nie można skutecznie bronić poglądu, że w chwili zawarcia ugody R. R. (1) tkwiła w jakimkolwiek błędzie, a tym bardziej w błędzie – jak wymaga tego art. 84 § 1 k.c. – wywołanym przez (...) s.a. W dniu 16 sierpnia 2011 roku nakazy zapłaty w stosunku do pozwanej były wykonalne, więc po jej stronie istniał obowiązek zapłaty. Późniejsza utrata mocy przez nakazy zapłaty i prawomocne oddalenie powództwa nie pozwalają przyjąć, że w dniu 16 sierpnia 2011 roku R. R. (1) tkwiła w nieprawdziwym wyobrażeniu, że jest obowiązana względem (...) s.a. do zapłaty. Tym bardziej nie można skutecznie bronić twierdzenia powódki, że błąd co do obowiązku zapłaty został wywołany przez (...) s.a. Powódka nie udowodniła w niniejszym postępowaniu, aby przed zawarciem ugody informowała pracowników pozwanej spółki o tym, że w okresach objętych pozwem zamieszkiwała w lokalu służbowym w Z. przy ul. (...). Powódka w ramach wyjaśnień informacyjnych oraz przesłuchania w charakterze strony nieprecyzyjnie wskazywała, że w rozmowie z pracownikiem pozwanej spółki ustaliła, że (...) s.a. miało wiedzę o tym, że nie zamieszkiwała w spornym lokalu. Informacje pozyskane w tym zakresie przez powódkę były jednak na tyle nieprecyzyjne, że nie pozwoliły Sądowi na ustalenie, czy (...) s.a. istotnie już w dniu zawarcia ugody miało wiedzę o tym, że R. R. (1) w okresach objętych pozwem nie zamieszkiwała w spornym lokalu. Dopiero poczynienie takiego ustalenia byłoby obciążające dla powoda, choć i wówczas trudno byłoby przyjąć, że (...) s.a. wywołało swoim postępowaniem u powódki błąd co do istnienia obowiązku zapłaty.

Zdaniem Sądu powódka nie mogła skutecznie uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli prowadzącego do zawarcia ugody z powołaniem się na groźbę. W myśl utrwalonego stanowiska judykatury groźba bezprawna oznacza przede wszystkim zagrożenie podjęciem działania niezgodnego z prawem lub zasadami współżycia społecznego (S. Rudnicki, R. Trzaskowski, w: J. Gudowski, Komentarz KC, 2014, s. 700; Z. Radwański, w: SPP, t. 2, 2008, s. 422). Groźbę bezprawną stanowi jednak również zachowanie formalnie zgodne z prawem, gdy zmierza do osiągnięcia celu z prawem niezgodnego (por. przykładowo przywołany wyżej wyr. SN z 2.3.2012 r., I PK 109/11, OSNAPiUS 2013, Nr 3–4, poz. 27; post. SN z 29.1.2014 r., I PK 230/13, Legalis; wyr. SN z 6.1.1997 r., I CKN 375/97, niepubl.). (...) s.a. zapowiadało, że w przypadku nieuregulowania należności wynikających z nakazów zapłaty zostanie wszczęte postępowanie egzekucyjne. Jest to działanie, do którego wierzyciel jest uprawniony w świetle obowiązujących przepisów. Nie sposób mu zatem przypisać cech groźby bezprawnej. W ocenie Sądu cech groźby bezprawnej nie nosi także skierowana do pozwanej informacja o konsekwencjach wpisania do Krajowego Rejestru Długów, ponieważ opisane w tym piśmie działania nie naruszają porządku prawnego ani zasad współżycia społecznego.

Zgodnie z art. 411 pkt. 1 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło w celu uniknięcia przymusu. W ocenie Sądu żądanie zwrotu świadczenia w niniejszej sprawie nie jest wyłączone w świetle dyspozycji powyższego przepisu, albowiem w chwili spełnienia świadczenia powódka dopiero podejmowała działania zmierzające do wzruszenia wydanych przeciwko niej nakazów zapłaty. Formalnie obowiązek zapłaty istniał. Powódka zaś nie miała pewności co do tego, jak rozstrzygnięte zostaną złożone przez nią środki zaskarżenia. Nie mogła ona zatem wiedzieć, że nie jest zobowiązana do świadczenia. Ponadto, w doktrynie prawa wskazuje się trafnie, że przesłankę uniknięcia przymusu należy rozumieć tu szeroko, tj. jako każde działanie podjęte pod naciskiem groźącego, przymusu albo przymusowego położenia, wykluczającego dobrowolność świadczenia (tak: E. Ł., Bezpodstawne wzbogacenie, s. 87). Działaniem pod przymusem jest zatem spełnienie świadczenia w okolicznościach prowadzonej przeciwko świadczącemu egzekucji.

Z uwagi na powyższe okoliczności Sąd uznał powództwo za usprawiedliwione co do zasady i zasądził od pozwanej spółki na rzecz (...) s.a. kwotę 15.286,23 zł, którą powódka zapłaciła w wykonaniu ugody.

Powódka żądała odsetek ustawowych od powyższej kwoty od 18 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty. Przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, a więc i nienależnego świadczenia, nie określają terminu, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia. Zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. W konsekwencji termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego. Zgodnie z art. 481 k.c. odsetki od kwoty pieniężnej należą się dopiero za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia. Oświadczenie o uchyleniu się przez powódkę od skutków prawnych wadliwego oświadczenia woli (datowane – zapewne omyłkowo - na 18 stycznia 2011 roku) zostało doręczone stronie pozwanej w dniu 2 lutego 2012 roku. Nie zawierało ono jednak wezwania do zapłaty kwoty uiszczonej w wykonaniu ugody. W aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek dowodu na to, aby powódka przed wytoczeniem powództwa wzywała pozwaną spółkę do zapłaty. Z uwagi na powyższe okoliczności Sąd uznał żądanie odsetkowe za uzasadnione od dnia 16 listopada 2018 roku, to jest od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu. W pozostałym zakresie Sąd oddalił żądanie zasądzenia odsetek.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za koszty procesu. Na zasądzoną na rzecz powódki kwotę kosztów procesu w wysokości 4.364 zł złożyły się: wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika powódki w wysokości 3.600 zł oraz opłata od pozwu w wysokości 764 zł.